

Středočeský kraj

*Rukověť školního
metodiky prevence*

2019

Eva Burdová

Metodika vznikla v rámci projektu „Krajský projekt primární prevence k žádosti o dotaci v dotačním řízení MŠMT na rok 2019“

Projekt je financován z dotačního programu MŠMT a realizován Středočeským krajem.

Dotační řízení MŠMT - poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na poskytování aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování na rok 2019.

Název projektu: „Krajský projekt primární prevence k žádosti o dotaci v dotačním řízení MŠMT na rok 2019“

Evidenční číslo: PRCH-KP-0005/2019

Dotační oblast: Krajské projekty 2019

Ke stažení zdarma pro všechny školní metodiky prevence

Autor: PhDr. Mgr. Eva Burdová, MBA

Název: Rukověť školního metodika prevence

Vydavatel: Středočeský kraj

Počet stran: 85

Pořadí vydání: 1.

Pouze elektronické vydání

Měsíc a rok vydání: září 2019

ISBN: 978-80-88332-00-8

Publikace neprošla jazykovou korekturou.

Obsah

Pár slov úvodem	4
Motto	7
Kdo je školní metodik prevence	8
Studium k výkonu specializovaných činností	11
Poradenské činnosti školy	14
Co je prevence rizikového chování	16
Jaké jsou činnosti školního metodika prevence	19
Metodické činnosti	19
Informační činnosti	22
Poradenské činnosti	24
Co ŠMP potřebuje, aby mohl efektivně pracovat	25
Co má ŠMP udělat při nástupu do funkce	29
Co má ŠMP udělat na začátku školního roku	30
Co má dělat ŠMP v průběhu školního roku	31
Co má ŠMP udělat na konci školního roku	32
Dokumentace školního metodika prevence	33
Evaluace a výkaznictví	45
Legislativní východiska PRCH ve školství	51
Rešerše §§ z jednotlivých zákonů	54
Závěr	80
Seznam zkratk	82
Doporučená literatura	83

Pár slov úvodem

Úvodem mi dovoluje pár slov k této další metodice určené pro školní metodiky prevence působící ve školách a školských zařízeních. Tento metodický materiál se snaží obsáhnout základní charakteristiky práce školního metodika prevence a poukazuje na náležitosti, které ke své práci školní metodik prevence potřebuje.

Název Rukověť jsem volila z důvodu, že bych ráda, aby se příručka stala materiálem, který je tzv. „k ruce“ nejen začínajícímu metodikovi, ale dokáže být oporou i zkušeným školním metodikům prevence ve školách a školských zařízeních. Všichni metodici se k ní mohou kdykoli vracet a dohledávat vše, co potřebují.

Školní metodik prevence (ŠMP) je součástí školního poradenského pracoviště, tedy je jedním z poradenských pracovníků školy. Proto by pro něj mělo být samozřejmostí, jako pro každého odborníka na půdě školy, získat správnou kvalifikaci. Pro výkon této činnosti je předepsané studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence sociálně patologických jevů¹.

Informace z Rukověti tak mohou být shrnutím i opakováním toho, co ŠMP načerpal ve specializačním studiu. Pro začínající školní metodiky prevence či pro pedagogy, kteří se na dráhu školního metodika prevence teprve připravují, bude Rukověť tím, co má po „ruce“, aby ve složitém nastavení jednotlivých standardizovaných činností netápal do doby, než specializační studium vystuduje.

---

¹ §9, odst.1 c) Vyhl. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků ve znění pozdějších předpisů

Celý text je vzhledem do dané problematiky a nemůže pojmout celou šíři všech poznatků dvouletého studia. Rozhodla jsem se proto, tak jak je v mých příručkách již zvykem, Vás opět provázet v textu pro lepší přehlednost pomocí několika symbolů:

Další podněty a nápady

To už přece vím

²Napiš si

³Otázky k zamyšlení

---

² Kliparty použity z <http://www.clipproject.info/terms-of-use.html>, ke stažení zdarma pro nekomerční účely

³ Klipart sady Microsoft Office word

Legislativní východiska

V Rukověti pracuji také se zákony, vyhláškami a metodickými dokumenty MŠMT, specifikují ukotvení preventivních činností, povinnosti ŠMP vyplývající z legislativy apod., tyto části budou shrnuty pod zeleným symbolem s paragrafy.

Ponechávám Vám také prostor, kde máte možnost vpisovat si vlastní poznámky, podněty a zkušenosti, ke kterým se můžete později vracet, či si sami upřesnit a vypsát, co potřebujete.

Doufám, že Vám Rukověť bude ku prospěchu a pomůže Vám zpřehlednit náročnou činnost a povinnosti školního metodika prevence.

Přeji hodně energie v náročné práci školního metodika prevence.

PhDr. Mgr. Eva Burdová, MBA

---

⁴ vlastní tvorba - wordart

Motto:

*"Nikdy nevytvoříte společenství,
po jakém jste vždycky toužili, dokud
nepoznáte tyto pravdy:*

- *Co děláte druhým, děláte sobě.*
- *Co neuděláte pro druhé,
neuděláte pro sebe.*
- *Utrpení druhých je utrpením
vaším.*
- *Radost druhých je radostí vaší."*

Neale Donald Walsch

Kdo je školní metodik prevence

Školní metodik prevence je učitel dané školy, který se stal zároveň poradenským pracovníkem. Školní metodik prevence na dané škole je součástí poradenského týmu školního poradenského pracoviště.

Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole školním poradenským pracovištěm, ve kterém působí zpravidla výchovný poradce a školní metodik prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, s učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.⁵

Z tohoto sdělení vyplývá, že od 1.9.2016 má každá škola založené funkční školní poradenské pracoviště. Toto školní poradenské pracoviště (zkráceně ŠPP) má být oporou všem pedagogickým pracovníkům, žákům a jejich rodičům.

Základními zákony pro školy jsou zákon 561/2004 Sb., školský zákon a zákon o pedagogických pracovnících 563/2004 Sb. V žádné ani novelizované verzi těchto zákonů se pojem školní metodik prevence neobjevuje (v době psaní této příručky je připravovaná novelizace zákona o pedagogických pracovnících, která se mimo jiné věnuje i této problematice přímo v zákonné podobě)⁶. Ve školském zákoně najdeme pouze zákonné povinnosti školy z hlediska prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování žáků. O školním metodikovi prevence se ve školské legislativě dočteme až na úrovni prováděcí vyhlášky, a to ve Vyhlášce 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a to v §2, §4, §5, §7 a dále v přílohách této vyhlášky.

---

⁵ Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních: ve znění pozdějších předpisů. § 7 odst. 1

⁶ do tohoto zákona by měla být vložena za § 29a) HLAVA 5 „DRUHY SPECIALIZOVANÝCH PEDAGOGICKÝCH ČINNOSTÍ A PODMÍNKY JEJICH VÝKONU“ a pod touto hlavou by měl být vyspecifikován § 29b) Druhy specializovaných činností, kde školní metodik prevence je § 29b) odst. 2c)

Zde najdeme i standardizované činnosti, kterým se budeme společně podrobněji věnovat dále.

Školním metodikem prevence se stává učitel, který je jmenován do této funkce ředitelem školy. Tento pedagog je především učitelem na dané škole, v současné době nemá ani sníženou míru přímé vyučovací povinnosti. Při seznámení se standardizovanými činnostmi musí každý dojít k závěru, že vykonávat tyto činnosti ještě nad rámec celé přímé vyučovací povinnosti bez jakékoli úlevy, musí vést k velkému sebezapření tohoto pedagoga, naprosté ztrátě volného času a plné angažovanosti ve vlastní škole. Proto také dochází k častější fluktuaci na pozicích školního metodika prevence na školách.

Pro výkon funkce školního metodika prevence musí pedagogický pracovník splňovat v souladu s legislativou tyto předpoklady:

- Musí být v první řadě pedagogickým pracovníkem podle § 2 zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.
- Dále musí být absolventem magisterských studijních programů učitelských oborů nebo absolventem magisterského studia nečitelského zaměření doplněného o studium pedagogiky podle § 22 odst. 1 písm. a) zákona č. 563/2004 Sb. Druh aprobace není rozhodující.⁷
- Dále musí naplnit kvalifikační předpoklady v souladu s Vyhl. 317/2005 Sb., Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků § 9 absolvováním studia k výkonu specializovaných činností odst. 1c)⁸ prevence sociálně patologických jevů.
- Musí být jmenován ředitelem školy na tuto pracovní pozici.

---

⁷ Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů [online]. MŠMT: Praha [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36198/>

⁸ Vyhláška č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

Shrnutí

ŠPP- Školní poradenské pracoviště

- ✓ Školní metodik prevence
- ✓ Výchovný poradce
- ✓ Školní psycholog
- ✓ Školní speciální pedagog

To už přece vím

ŠMP- Školní metodik prevence

- ✓ Školský zákon 561/2004 Sb.
- ✓ 563/2004 Sb. zákon o pedagogických pracovnících
- ✓ 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů
- ✓ Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů
- ✓ jmenování ředitelem školy

Legislativní východiska

Studium k výkonu specializovaných činností v oblasti sociálně patologických jevů⁹ (specializační studium)

Studium k výkonu Specializovaných činností v oblasti prevence sociálně patologických jevů je dáno vyhláškou č. 317/2005 Sb. § 9, odst.1c), jak již bylo řečeno výše. Pro toto studium MŠMT vypracovalo samostatný standard¹⁰ pro udělení akreditace v rámci DVPP, kde konkretizuje podmínky a stanovuje naprosto konkrétní požadavky tohoto studia včetně jeho obsahové náplně. Z uvedeného tedy také vyplývá, že toto studium probíhá v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Tento typ studia poskytují vysoké školy a další vzdělávací instituce akreditované MŠMT v souladu s § 25 a § 26 zákona č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů nebo jako vzdělávací instituce poskytující další vzdělávání pedagogických pracovníků. Tyto organizace ještě musí získat v souladu s § 28 odst. 2a) § 29 odst. 5 zákona o pedagogických pracovnících akreditaci daného vzdělávacího programu, která se uděluje na časové období 3 let.

Studijní program je zaměřen na získání vědomostí a dovedností, které se projeví ve schopnostech aplikace pedagogiky a psychologie, adiktologie a výstupů z nejnovějších výzkumů v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů. Základními cíli tohoto vzdělávání je hlavně prohloubit a rozšířit vědomosti a dovednosti učitelů pro práci s dětmi s rizikem vzniku sociálně nežádoucího chování, což je pro školního metodika prevence velice důležité. Pedagog se naučí i to, jaké jsou projevy různých forem rizikového chování, seznámí se s jednotlivými charakteristikami specifických forem rizikového chování, které jsou dány vyhláškou i v metodických a koordinačních činnostech pro školního

⁹ ČESKO. Vyhláška č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In: Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, Částka 111/2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>, § 9, odst.1c)

¹⁰ Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů [online]. MŠMT: Praha [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36198/>

metodika prevence jako závazné formy, kterým by měl předcházet a připravovat na ně preventivní aktivity. Ve studiu se naučí nejen jak pracovat s jednotlivcem, ale i se skupinou (třídou). Zároveň by studium mělo připravit školní metodiky prevence tak, aby dokázali sami vyhledávat tyto žáky, doporučovat pro žáky i třídy odborné intervence, spolupracovat se školskými poradenskými zařízeními a institucemi specializovanými na práci s rizikovou mládeží.¹¹

Časový plán studia je rozložen do 250 hodin přímé i nepřímé výuky včetně stáží na odborných pracovištích poskytujících poradenskou, intervenční a léčebnou pomoc.

Standardem je dáno i průběžné hodnocení specializačního studia. Je přesně vyspecifikováno, že studijní program musí být rozdělen do dvou let, tedy 4 semestrů. V rámci prvního roku studia vypracují frekventanti studia ročníkovou práci, která bude zaměřena na specifika tvorby školních programů prevence sociálně nežádoucích jevů.

Studium je zakončeno obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Absolvent po obhájení závěrečné práce a úspěšném složení zkoušky získává osvědčení o absolvování studia.¹²

Standard dále obsahuje i podrobné specifikace studijních programů a jejich tematických okruhů.

---

¹¹ *Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů* [online]. MŠMT: Praha [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36198/>

¹² ČESKO. Vyhláška č. 317/2005 Sb. *Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.* In: Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, Částka 111/2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>, § 9 odst. 2)

Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů [online]. MŠMT: Praha [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36198/>

Shrnutí

Studium k výkonu specializovaných činností

- ✓ Vyhláška č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, § 9
- ✓ Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů
- ✓ 2 roky, 4 semestry, 250 hod
- ✓ První rok studia - ročníková práce, která bude zaměřena na specifika tvorby programů prevence rizikového chování.
- ✓ Studium je zakončeno obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Absolvent po obhájení závěrečné práce a úspěšném složení zkoušky získává osvědčení o absolvování studia

©www.CispProject.info

To už přece vím

1. Chci být školním metodikem prevence?
2. Chci pomáhat ostatním?
3. Dokážu někomu poradit?
4. Nevadilo by mi ve škole trávit více času?
5. Mám chuť a energii ještě dva roky studovat?
6. Baví mě učit se neustále (a to i po studiu) něčemu novému?
7. Mám osobnostní předpoklady?
8. Mám důvěru kolegů a žáků?

Otázky k zamyšlení

Poradenské činnosti školy

Každá škola je povinna poskytovat poradenské služby. Za tímto účelem od 1.9. 2016 ředitelé zřídili školní poradenská pracoviště, jak je popsáno v předchozí kapitole. Vyspecifikování jednotlivých poradenských činností školy na podkladě § 16 zákona 561/2004 Sb. Školský zákon, ve znění pozdějších předpisů, je blíže popsáno Vyhláškou 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. Tato vyhláška je pro školního metodika prevence jakousi biblí. Školní metodik prevence v ní najde většinu podstatných informací spojených se svou činností. Jelikož školní metodik prevence úzce spolupracuje s výchovným poradcem a některé jejich činnosti se dokonce prolínají, jsou poradenské činnosti vyspecifikovány komplexně pod jedním paragrafem. Barevně tyrkysovou barvou vyznačím ty části, kterými by se měl více zabývat školní metodik prevence, zelená barva je nedílná činnost obou tedy ŠMP i VP:

§ 7 odst. (2)

(2) Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené zejména na

- a) poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- b) sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření,*
- c) prevenci školní neúspěšnosti,*
- d) kariérové poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,*
- e) podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného*

kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,

- f) podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných,*
- g) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení,*
- h) včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů,*
- i) předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,*
- j) průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou,*
- k) metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy,*
- l) spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci,*
- m) spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními.¹³*

Jak je to na naší škole? Naplňujeme všechny poradenské činnosti?
Jak je máme rozdělené?

© www.ClipProject.info

Napiš si

¹³ Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních: ve znění pozdějších předpisů. § 7 odst.2

Co je primární prevence rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u žáků ve školách a školských zařízeních se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik a projevů rizikového chování žáků.

Základním principem primární prevence rizikového chování by měla být hlavně výchova žáků k tomu, aby dokázali předcházet rizikům, dokázali se chovat tak, aby nepoškozovali zdraví své, ale i zdraví ostatních a minimalizovali rizikové projevy chování. V neposlední řadě by primární prevence měla směřovat i k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací osobnosti.

Primární prevenci rizikového chování dělíme na specifickou a nespecifickou. Obě složky prevence jsou důležité, ovšem školní metodik prevence se ve vyšší míře zabývá specifickou primární prevencí.

Specifická primární prevence – *aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.*¹⁴ Zjednodušeně lze říci, že se jedná o specificky zaměřenou prevenci na daný jev či formu rizikového chování tak, že kdyby tento jev neexistoval, neexistovala by ani tato preventivní aktivita. Specifickou primární prevenci rizikového chování dělíme na:

- a) všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,*
- b) selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,*

---

¹⁴ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2017-08-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

c) indikovanou prevencí, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.¹⁵

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže specifikuje tyto formy rizikového chování:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie*
- b) záškoláctví,*
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling*
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů*
- e) spektrum poruch příjmu potravy,*
- f) negativní působení sekt,*
- g) sexuální rizikové chování,*

Vyhláška 72/2005 Sb. ve své poslední novelizaci navíc přidává i další častý projev rizikového chování, tím je *sebepoškozování*.

Nespecifickou primární prevenci pak tvoří veškeré aktivity, které podporují pozitivní trávení volného času, zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování žáků mezi sebou navzájem. Patří sem zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou *k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.*¹⁶

Jednotlivé formy RCH nejsou často ve svých projevech osamoceny, žáci, kteří se chovají rizikově, jsou často ohroženi tzv. syndromem rizikového chování. *Člověk, který se chová rizikově jedním způsobem, má tendenci chovat se rizikově i v dalších oblastech. Jedná se o jistou propojenost jednotlivých projevů rizikového chování, která má formu životního stylu. Nejčastěji se tímto*

¹⁵ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2017-08-01]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

¹⁶ dtto

způsobem propojují konzumace alkoholu, kouření cigaret, užívání marihuany, delikventní jednání a předčasné zahájení pohlavního života. Podle Jessora (např. Jessor & Jessor, 1977; Jessor, Turbin & Costa, 1988) tvoří tyto projevy syndrom problémového chování. V praxi koncepce syndromu problémového chování opravňuje zaměřovat preventivní strategie na rizikové chování jako celek, nikoli pouze specificky na konkrétní projevy rizikového chování.¹⁷

Primární prevence rizikového chování

specifická - zaměřená na toto RCH:

agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, záškoláctví, závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů, spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování, sebepoškozování

nespecifická - zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, pozitivní trávení volného času, zdravý

To už přece vím

¹⁷ MIOVSKÝ, Michal, Lenka SKÁCELOVÁ, Jana ZAPLETALOVÁ, et al. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. ISBN 978-80-7422-392-1, str. 52.

Jaké jsou činnosti školního metodika prevence

Práci školního metodika prevence (ŠMP) bylo nutné uchopit v celém kontextu a popsat, jak zapadá do poradenských služeb školy a jaká je jeho úloha v celém poradenském systému školy. Již v předešlých kapitolách jsem popsala, kdo je součástí školního poradenského pracoviště a jaké jsou komplexní poradenské činnosti školy. Je nutné si uvědomit, že úloha školního metodika prevence na půdě školy je velice důležitá. V současné době nabývá na důležitosti i z hlediska rozvoje sofistikovaných forem rizikového chování, zvyšování agresivity žáků a zhoršování sociálního klimatu celé společnosti.

V tuto chvíli je role ŠMP nezastupitelná i při budování pozitivního a bezpečného klimatu školy. Tato role je však stále přesto značně nedoceněná a neoceněná. Školní metodik prevence nemá dosud sníženou míru vyučovací povinnosti a po vystudování specializačního studia mu přísluší v souladu se zákoníkem práce specializační příplatek ve výši 1000-2000,- Kč hrubého.

Povinnosti ŠMP vyplývají z jeho standardních činností, které jsou jasně dány přílohou č. 3 Vyhlášky 72/2005 Sb., jsou jeho náplní práce a ŠMP je musí vykazovat. Tyto činnosti jsou rozdělené na metodické činnosti, informační činnosti a poradenské činnosti.

Metodické činnosti (M)

- *1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.*
- *2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.*

- **3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.**
- **4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.**
- **5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.**
- **6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.**
- **7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.**
- **8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.**
- **9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.**
- **10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.¹⁸**

---

¹⁸ Příloha č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. Standardní činnosti školy, II. Standardní činnosti školního metodika prevence

Metodické činnosti – poznámky k textu

Informační činnosti (I)

- **1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.**
- **2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.**
- **3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.**
- **4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.**
- **5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.¹⁹**

---

¹⁹ Příloha č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. Standardní činnosti školy, II. Standardní činnosti školního metodika prevence

Informační činnosti – poznámky k textu

Poradenské činnosti (P)

- **1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.**
- **2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.**
- **3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.²⁰**

Poradenské činnosti – poznámky k textu

Jednotlivé činnosti školního metodika prevence jsou vzájemně propojeny a prolínají se, nelze je vnímat izolovaně jednu od druhé.

²⁰ Příloha č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. Standardní činnosti školy, II. Standardní činnosti školního metodika prevence

Co ŠMP potřebuje, aby mohl efektivně pracovat

- Ve škole by měl fungovat dobře sladěný tým školního poradenského pracoviště, který spolupracuje i na společných činnostech, vzájemně se podporuje a společně nastavuje efektivní řešení.
- V neposlední řadě potřebuje ŠMP i prostor na svou práci, počítačové vybavení, scanner, tiskárnu, uzamykatelné skříně na shromažďování odborných zpráv a další dokumentace dle metodických činností 9., 10., informačních činností 3., 4., 5., a hlavně místnost na komunikaci s rodiči i žáky pro naplnění možnosti individuální práce (M č. bod 5.).²¹
- Jako další krok navrhuji proškolit celý pedagogický sbor i v povinnostech pedagogického pracovníka a úkolech třídního učitele zaměřený na uvědomění si, že povinností pedagoga není jen učit a vyučovat, ale že ze školského zákona vyplývají další povinnosti i z hlediska prevence rizikového chování. Oporou nám mohou být jednotlivé paragrafy ŠZ jako např. §22 b). Uvědomění si těchto povinností je základním faktorem nastartování změny myšlení celého pedagogického sboru a vnímání bezpečného prostředí školy komplexně jako týmového úkolu.
- V souladu s metodickou činností č. 4 by se měl pravidelně proškolovat pedagogický sbor v tématech rizikového chování a to hlavně v té problematice prevence, která „pálí“ naši školu. Učitelé si pak budou lépe vědět rady a budou lépe reagovat.
- Nastavit si další systém toho, jak budu metodicky vést kolegy - někteří nepřijdou, informace jim musí být nabídnuty. Popsat způsob předávání informací, sdělit ho všem, aby o této možnosti věděli- (M3., I 1.,4., P3.).
- Důležité je také nastavit si postupy pro spolupráci s třídními učiteli, skupinovou práci se žáky a pro podporu a vedení třídních učitelů.
- Nezapomeneme na navázání spolupráce s orgány státní správy a samosprávy, s oblastním metodikem prevence v PPP (M 7.) Oblastní

²¹ V závorkách uvedeno M-metodické činnosti, I-informační činnosti a P- poradenské činnosti

metodik (metodik prevence na PPP) metodicky vede ŠMP a může v mnohém pomoci, měl by mu pomoci i s dokumentací a s řešením problémů v oblasti prevence rizikového chování alespoň minimálně konzultací. Standardizované činnosti oblastního metodika prevence na poradně najdete ve Vyhl.72/2005 Sb. v příloze č. 4 bodě IV. Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně.

- Je nutné vyhledat spolupracující organizace v oblasti prevence v okolí, průběžně aktualizovat databázi spolupracovníků, SVP, odborných pracovišť apod. Dobré je spolupracovat s kolegy ŠMP v okolních školách, navzájem si vyměňovat informace a hlavně předávat si reference na různé organizace. V této oblasti spolupracovat i s metodikem prevence v pedagogicko-psychologické poradně (M 7., 8., I 3.).
- Nastavit pravidla a jednotné záznamy na shromažďování odborných zpráv a informací, vedení dokumentace a administrativy, vedení písemných záznamů umožňujících doložit obsah a rozsah činnosti ŠMP (M 9., 10., I5., P1.).
- Nastavit postupy pro vyhledávání varovných signálů, vyhledávání a orientační šetření žáků s RCH, kontaktování rodičů a odborných pracovišť (M 8., I 3., P 1., 2.).
- Koordinovat zpracování, tvořit a kontrolovat dokumentaci primární prevence RCH jako nedílnou součást dokumentace školního poradenského pracoviště (M1., 6., 9., 10., I 2., 3., 4., 5.). Této problematice je věnovaná samostatná kapitola uvedená dále a nazvaná Dokumentace školního metodika prevence.
- Spolupůsobit, koordinovat a participovat na preventivních aktivitách školy v oblasti PPRCH. (M 1., 2., 6., P 1.,2.,3.).
- Mít efektivně nastavené způsoby prezentace vlastní práce a výsledků preventivních aktivit-web školy, místní média, informace rodičům apod. (I 2. a 4.).

- **Evaluace (M 1.,10., I 2.,5.)** Evaluaci je věnována také samostatná kapitola nazvaná **Evaluace a výkaznictví**.
- **Neustále se vzdělávat (M, I, P)**, účastnit se konferencí, seminářů primární prevence, vyhledávat si relevantní informace na webu, adiktologické klinice apod., kde může získávat neustále nové informace, neboť i problematika rizikového chování se značně vyvíjí a jsou nejen nové formy rizikového chování, ale i nové přístupy a pohledy. Tyto informace je také vhodné předávat pedagogům prostřednictvím vnitřního serveru školy nebo vnitřního nastaveného komunikačního kanálu.

Další podněty a nápady

Na jednoho člověka je to jistě aktivit a činností až moc. Nesmíme zapomínat, že ŠMP ve škole i vyučuje a nesedí celodenně na školním poradenském pracovišti. Uvědomme si, že ŠMP jako osoba erudovaná, znalá a vzdělaná má z hlediska implementace preventivních programů hlavně koordinovat, kontrolovat, případně participovat a evaluovat. Ne sám zpracovávat, jak se bohužel na některých školách děje. Jedná se o týmovou práci celého pedagogického sboru. Školní metodik prevence má hlavně metodicky vést pedagogický sbor, aby všichni pedagogičtí pracovníci zvládali danou problematiku implementovat převážně jako běžnou součást své výuky.

Zapojení celého pedagogického sboru je velice důležitou a nedílnou součástí komplexního přístupu k nastavení poradenských služeb školou, které musí škola na podkladě novelizace školského zákona §16, odst. 2 a) poskytovat. Každý pedagog si musí uvědomit, že plnit povinnosti vyplývající ze školského zákona souvisí s jeho povoláním a že jako zaměstnanec školy má i jiné povinnosti, než jen učit (§22b) ŠZ). Jde hlavně o změnu myšlení lidí a o jejich celkové přijetí odpovědnosti z hlediska prevence rizikového chování.

ŠMP

- ✓ Metodicky vede ostatní pedagogy- již z názvu pracovní pozice METODIK
- ✓ Je součástí ŠPP, intenzivně spolupracuje s ostatními poradenskými pracovníky
- ✓ **Koordinuje, kontroluje, evaluuje** programy primární prevence
- ✓ **Případně participuje** na realizaci
- ✓ Nikdy není na prevenci ve škole sám a sám také preventivní programy nezpracovává
- ✓ Je to týmový úkol všech pedagogů daný školským zákonem
- ✓ Pro svou efektivní činnost potřebuje podporu vedení a dobré zázemí

To už přece vím

Co má ŠMP udělat při nástupu do funkce

- Požádat o rozhovor předešlého ŠMP, seznámit se s jeho prací a specifiky dané školy v oblasti PPRCH.
- Ptát se po dokumentaci ŠMP a ŠPP, škola ji musí mít v souladu s legislativou vytvořenou, převzít veškerou dokumentaci proti podpisu.
- Převzít odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů, sepsat seznam, obě strany předání podepíší.
- Převzít předchozí písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření, zabývat se hlavně neuzavřenými případy, kde je nutná kontrola navržených opatření.
- Požádat o seznam a kontakty odborných pracovišť, která participují na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- Převzít databázi spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
- Požádat o předání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech jako podkladu pro evaluaci PPRCH.
- Zjistit kontakt na metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně a případně požádat o možnost pomoci či nasměrování jako začínající ŠMP. Metodik prevence v PPP spolupracuje s krajským koordinátorem prevence a školními metodiky prevence, je mezi nimi jakýmsi mezičlánkem. Metodik prevence v PPP by měl koordinovat

činnost ŠMP, zajišťovat jim metodickou podporu, informovat je o možnostech vzdělávání, o odborné literatuře, organizovat pravidelná setkávání apod. Právě od něj by se měli ŠMP dozvídat novinky v oblasti prevence, ať už formou osobních konzultací či internetové komunikace.

- Najít si specializační studium, pokud ho už nemá vystudované, obrátit se na krajskou metodičku prevence, metodika prevence na PPP, případně na Vzdělávací institut Středočeského kraje, který specializační studia nabízí.

Co má ŠMP udělat na začátku školního roku

- Koordinovat tvorbu, případně z podkladů sestavit minimální preventivní program, který vychází z dlouhodobé školní strategie prevence.
- S MPP seznámit na úvodní pedagogické radě kolegy, sdělit jim, kde ho mají k dispozici.
- Mít zpracovaný krizový plán, kde jsou stanoveny postupy chování a jednání pedagogů při výskytu jednotlivých forem rizikového chování (postup při šetření a následná výchovná opatření)- seznámit s ním pedagogy, zajistit dostupnost pro všechny.
- Zkontrolovat školní řád, zda v něm je dostatečně zakomponována prevence rizikového chování a prevence šikany.
- Na třídních schůzkách se školním řádem seznámit zákonné zástupce dětí a nechat ŠŘ od nich podepsat, při této třídní schůzce upozornit na činnost školního poradenského pracoviště, seznámit rodiče s funkcí výchovného poradce a školního metodika prevence, o možnostech jejich kontaktování. Je vhodné, když třídní schůzky ŠMP a VP navštíví a představí se.
- Třídní učitelé seznámí se ŠŘ žáky.
- Aktualizovat nástěnku pro žáky s uvedením, jak a kdy ŠMP kontaktovat

- Připravit schránku důvěry či e-mail „důvěrné“, kam mohou žáci vkládat či psát své problémy či problémy spolužáků.

Co má dělat ŠMP v průběhu školního roku

- Všechny standardizované činnosti plnit průběžně.
- Spolupracovat s poradenskými pracovníky na ŠPP.
- Spolupracovat s pedagogy, metodicky je vést, informovat i dokázat poradit.
- Spolupracovat s metodikem na poradně, to je vždy přínosné a intenzivně to může pomoci.
- Získat podporu vedoucích pracovníků pro realizaci preventivního programu, seznamovat s ním a jednotlivými kroky průběžně ředitele.
- Budovat si pozici odborníka a dále se v tomto směru vzdělávat.
- Vytvořit efektivní tým spolupracovníků z angažovaných pedagogů.
- Najít prostor pro sdílení.
- Společně s ostatními pedagogy realizovat aktivity pro žáky.
- Zajistit metodické pomůcky, informace, kontakty, doplňovat knihovnu prevence pro ostatní pedagogy.
- Zkusit připravit semináře na téma prevence pro rodiče.
- Průběžně aktualizovat databázi odborníků a všech dostupných informací o institucích, organizacích a odbornících, kteří v oblasti prevence působí v dané lokalitě.
- Prezentovat vlastní činnosti (PR), informovat i Radu školy a SRPŠ a získat jejich podporu (i finanční).
- Získat finanční prostředky na realizaci aktivit, vyhledávat projekty.
- Vést záznamy o činnosti a náležitou dokumentaci.
- .... a mnohé další aktivity a činnosti v souladu s Vyhl. 72/2005 Sb.

Co má ŠMP udělat na konci školního roku

- Požádat třídní učitele o kompletaci výstupů z preventivních aktivit za jejich třídy, soupis rizikového chování v jednotlivých třídách, navržená opatření a efektivita řešení.
- Na podkladě předchozího bodu provést závěrečnou evaluaci, předat řediteli školy do výroční zprávy o činnosti, kterou ředitel předá svému zřizovateli. (Pozor někteří zřizovatelé si nastavují jednotnou strukturu evaluace, aby své školy mohly porovnávat- zjistěte si).
- Pokud metodik prevence na poradně požaduje Vaši evaluaci, zašleme závěrečné vyhodnocení MPP i metodikovi prevence v PPP.
- Krajský metodik prevence má také na tyto informace právo – viz. Standardizované činnosti I 5 (5. *Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.*) Krajský metodik prevence určuje způsob, jakým požaduje informace dostávat. V současné době se ve Středočeském kraji využívá elektronický Systém evidence preventivních aktivit SEPA, který je umístěn on-line na webové adrese <http://www.preventivni-aktivity.cz>. Tento systém umožňuje vstup dalším orgánům (MŠMT, KÚ) a i metodikům na poradně, odpadá tedy dvojí zasílání. Tento systém využívá většina krajů v ČR.
- Připravit si podklady k MPP, případně shlédnout ŠSP.

Dokumentace školního metodika prevence

Dokumentace školního metodika prevence vychází z legislativních dokumentů a metodických doporučení MŠMT. Podléhá kontrole ČŠI a měla by být aktuální a ve vzájemném souladu.

Škola musí zpracovávat a uskutečňovat Program poradenských služeb ve škole²². Tento Program poradenských služeb si můžeme představit jako určitou „řizovací listinu“ školního poradenského pracoviště, jakýsi obsah a náplň toho, co ŠPP dělá a jak. Co má obsahovat program poradenských služeb ve škole je jasně dáno Vyhláškou 72/2005 Sb., § 7 odst. 3.

Program poradenských služeb ve škole musí obsahovat:

- Vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků, kteří jsou součástí ŠPP a poskytují poradenské služby- tedy výchovného poradce, školního metodika prevence, případně pokud máme i školního speciálního pedagoga či školního psychologa. Jejich pracovní náplň najdeme ve Vyhlášce 72/2005 Sb., hledejte hlavně v poslední novelizaci platné od 1. 9. 2016, novelizováno předpisem 197/2016 Sb. Jedná se o přílohu č. 3 Standardní činnosti školy, kde pod jednotlivými body najdeme standardizované činnosti pedagogických pracovníků ŠPP:
  - *I. Standardní činnosti výchovného poradce*
  - *II. Standardní činnosti školního metodika prevence*
  - *III. Standardní činnosti školního psychologa*
  - *IV. Standardní činnosti školního speciálního pedagoga*
- Preventivní program školy - můžeme vycházet ze školní strategie prevence, kterou již každá škola má zpracovanou. Školní strategie prevence je dlouhodobý program, který je **součástí školního**

---

²² Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních: ve znění pozdějších předpisů. § 7 odst. 3

vzdělávacího programu vycházejícího z rámcového vzdělávacího programu.

- ✓ *vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu*
- ✓ *jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle*
- ✓ *je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována*
- ✓ *přizpůsobuje se dané škole-kulturním, sociálním či politickým okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí, respektuje rozdíly ve školním prostředí*
- ✓ *oddaluje, brání výskytu nebo snižuje výskyt rizikových forem chování, zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí*
- ✓ *má dlouhotrvající výsledky, pojmenovává problémy z oblasti rizikových forem chování.*
- ✓ *pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem) při zajištění jejich lidských práv a povinností*
- ✓ *podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chutí do života, tělesného i duševního blaha*
- ✓ *implementujeme ji do jednotlivých předmětů (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity*
- ✓ *poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu²³*
- ✓ *zodpovídá za ni ředitel školy*

Návrh šablony je součástí metodického materiálu s názvem Vzorová dokumentace školního metodika prevence.

---

²³ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2017-08-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- **Strategie předcházení školní neúspěšnosti - doporučuji vycházet hlavně z Vyhlášky 27/2016 Sb.²⁴ Zpracování tohoto dokumentu je spíše úkolem výchovného poradce.**
- **Preventivní program proti šikaně a dalším projevům rizikového chování - také škola již zpracovává- jedná se o tzv. minimální preventivní program, kde program proti šikanování je jeho nedílnou součástí dle Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016). V tomto MP je také podrobně popsáno, jak má program proti šikanování vypadat. Další projevy rizikového chování a jejich prevenci řeší podrobně Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28). Nezapomeňte ani na jednotlivé přílohy tohoto MD.²⁵**

Minimální preventivní program (MPP)

- ✓ **Minimální preventivní program (MPP) je dokument, který je zpracováván na jeden školní rok.**
- ✓ **Podléhá kontrole České školní inspekce.**
- ✓ **Je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace a efektivita použitých metod za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.**
- ✓ ***Konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emočně sociální rozvoj a komunikační dovednosti.***

²⁴ Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

²⁵ Naleznete na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- ✓ ***Pestrost forem preventivní práce s žáky je základem dobrého MPP.***
- ✓ ***Zapojení celého pedagogického sboru školy.***
- ✓ ***Spolupráce i se zákonnými zástupci nezletilých žáků školy***
- ✓ ***Je naplánován tak, aby byl realizovatelným.***
- ✓ ***Je přizpůsobován dané škole.***
- ✓ ***Oddaluje nebo snižuje výskyt rizikového chování.***
- ✓ ***Zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí.***
- ✓ ***Má dlouhotrvající vliv na změnu chování.***
- ✓ ***Pojmenovává problémy z oblasti rizikového chování případně další rizikové projevy chování.***
- ✓ ***Podporuje zdravý životní styl a usiluje o předávání vyvážených informací a dovedností.²⁶***

Co by měl MPP obsahovat

- ✓ **Charakteristika školy a legislativní východiska**
- ✓ **Analýza současného stavu na základě evaluace**
- ✓ **Cíle prevence**
- ✓ **Projekty a jejich popis**
- ✓ **Program proti šikaně**
- ✓ **Systém vzdělávání pedagogů**
- ✓ **Spolupráce s rodiči**
- ✓ **Krizový plán školy – jasné postupy**
- ✓ **Poradenství**
- ✓ **Prezentace systému primární prevence**
- ✓ **Technické a materiální podmínky**
- ✓ **Časový harmonogram akcí, garant, realizátor**

---

²⁶ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2017-08-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- ✓ Adresář organizací

5 kroků při psaní minimálního preventivního programu

1. Charakterizujte Vaši školu
2. Analyzujte výchozí situaci s využitím evaluace z předchozího školního roku
3. Stanovte cíle MPP
4. Vytvořte soubor aktivit pro jednotlivé cílové skupiny
5. Proved'te evaluaci²⁷

Návrh šablony MPP a bližší popis je součástí metodického materiálu s názvem Vzorová dokumentace školního metodika prevence.

Program proti šikanování

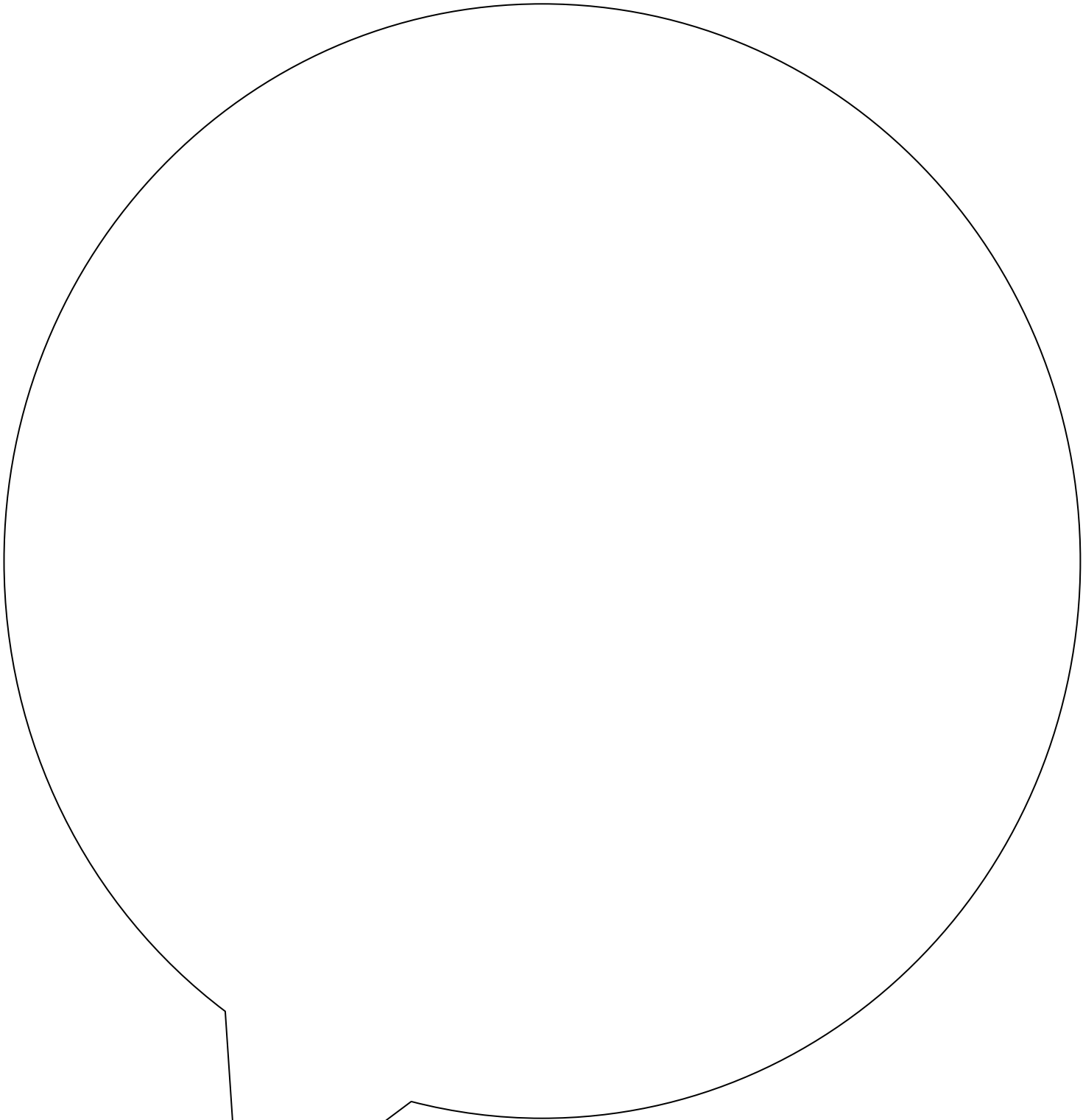
- ✓ Je součástí MPP.
- ✓ Všechny jeho náležitosti najdeme v Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)- je velice pěkně a srozumitelně popsán
- ✓ Najdeme zde návody i přímo připravené přílohy a řádné postupy.
- ✓ Metodický pokyn je členěn na
  - Úvodní ustanovení
  - Charakteristika šikany
  - Bezpečné prostředí ve škole: jak předcházet šikaně
  - Základní postup v řešení šikany
  - Nápravná opatření
  - Odpovědnost rodičů a komunikace školy s rodiči
  - Ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání

²⁷ SIXTA, J. *Minimální preventivní program tvorba, realizace a evaluace: přednáška Studium pro ŠMP*. Praha: VISK, 2019.

- Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit
  - Právní odpovědnost školy
  - Trestně-právní hledisko šikany
  - Podávání podnětů, stížností a oznámení
  - Závěrečná ustanovení
- ✓ v přílohách metodického pokynu najdeme:
- PŘÍLOHA 1: Stadia šikanování
  - PŘÍLOHA 2: Protektivní a rizikové faktory
  - PŘÍLOHA 3: Přímé a nepřímé varovné signály šikanování
  - PŘÍLOHA 4: Doporučené znění textů ve školním řádu pro problematiku šikanování
  - PŘÍLOHA 5: Školní program proti šikanování
  - PŘÍLOHA 6: Postupy pro vyšetření a řešení šikany
  - PŘÍLOHA 7: Literatura a webové odkazy
  - PŘÍLOHA 8: Vzor rozhodnutí o vyloučení žáka

Krizový plán

- ✓ Je součástí MPP, ale může být zpracován i samostatně.
- ✓ Většina škol má zpracován krizový plán, v legislativních dokumentech se neobjevuje, odkazují na něj jen některé metodické pokyny.
- ✓ Měl by pedagogickým pracovníkům napomoci v situacích, kdy není čas studovat dlouhé postupy a zjišťovat, co je správně.
- ✓ Slouží převážně k **okamžitému řešení** krizových situací.
- ✓ Měl by být jednoduchý, srozumitelný a návodný.
- ✓ Má zahrnovat jen vybrané dílčí oblasti rizik, které se týkají především rizikového chování žáků na dané škole.
- ✓ Obsahuje i kontakty a organizace, na které je možné se obrátit o pomoc.

www.ClipProject.info

**Vlastní podněty a nápady k jednotlivým částem Programu
poradenských služeb ve škole**

V praxi se také velice často setkávám s tím, že při kontrole ČŠI dochází k diskusím nad názvem minimálního preventivního programu. Prý dle vyjádření MŠMT nemá být minimální, zkušenost dalších pedagogů říká, že měli jen preventivní program a byl po nich požadován název Minimální preventivní program. Jedná se o nejednotnost ve výkladech, proto je třeba podívat se blíže do platných legislativních dokumentů a metodických pokynů a doporučení MŠMT.

Popiši Vám stav současných legislativních dokumentů, které hovoří o minimálním preventivním programu

Zkrácený obsah textu jednotlivých dokumentů:

A. Vyhláška č. 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních - naposledy novelizovaná k 1.9.2016 vyhl. 197/2016 Sb., tedy v posledním legislativním dokumentu uvádí v Příloze č. III Standardní činnosti školy mimo jiné také:

II. Standardní činnosti školního metodika prevence

II.1. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci **minimálního preventivního programu školy.**

B. Stále platné Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 hovoří v hlavě 1, čl. 2 Vymezení základních pojmů odstavce (6) **Minimální preventivní program** – konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emočně sociální rozvoj a komunikační dovednosti. **Minimální preventivní program** je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy

a spolupráci se zákonnými zástupci nezletilých žáků školy. **Minimální preventivní program** je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je vyhodnocován průběžně a na závěr školního roku je hodnocena kvalita a efektivita zvolených strategií primární prevence. Dané hodnocení je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

V tomto dokumentu se i v dalších částech a v příloze hovoří o minimálním preventivním programu.

C. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) v čl. 3 říká:

Odst. (9) Škola kontinuálně realizuje specifickou primární prevenci rizikového chování (včetně šikany), kterou má popsánu v **Preventivním programu školy někdy nazývaném také minimální preventivní program**. Součástí tohoto programu školy je také školní program proti šikanování (Příloha č. 5 *Školní program proti šikanování*).

Tedy, pokud to shrneme, nejnovější legislativní dokument (novelizovaná vyhláška 72/2005 Sb.) hovoří o MPP, metodický pokyn z roku 2016 (tedy starší dokument) připouští i preventivní program.

V současné době je však nejdůležitější, aby tyto dokumenty, ať jsou nazvány jakkoli, byly nedílnou součástí dokumentu Program poradenských služeb ve škole a byly efektivní vzhledem k naplňování svých cílů a podstaty efektivní primární prevence rizikového chování na půdě škola a školských zařízení.

Další dokumenty ŠMP

- Vykazování činnosti ŠMP- návrh ze vzorové dokumentace ŠMP- všechny činnosti včetně zápisů šetření
- Odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o zpracování osobních údajů
- Přípravy na metodická vedení učitelů – vstupy na pedagogické rady, podklady o novinkách, které ŠMP zasílá ostatním pedagogům apod.
- Databáze odborníků a všech dostupných informací o institucích, organizacích a odbornících, kteří v oblasti prevence působí v dané lokalitě
- Seznam a kontakty odborných pracovišť, která participují na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- Databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelé sociálních služeb, zdravotnická zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, centra krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotliví odborníci
- Zápisy jednání preventivního týmu – pokud tým existuje
- Evidence akcí s preventivní tematikou
- Seznam a nabídka DVPP s preventivní tematikou
- Evaluace a podklady k evaluaci
- Zpráva do výroční zprávy o činnosti školy
- Dotazníky, ankety a výsledky různých šetření v třídních kolektivech

Veškerou dokumentaci musí ŠMP vést v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb. (Zákon o zpracování osobních údajů), v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se

zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů ze dne 27.4. 2016 a dalšími platnými právními předpisy týkající se ochrany osobních údajů.

Dokumentace školy v souvislosti s prevencí RCH

- Školní řád (obsahuje podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí)
- Školní vzdělávací program (rozpracování části týkající se školní strategie prevence).
- Třídní knihy jednotlivých ročníků (zápisy o PPRCH- semináře, aktivity, besedy, projektové dny a akce v rámci PPRCH).
- Záznamy z pedagogických rad (záznam o seznámení pedagogů s MPP, jednání o výskytu rizikového chování a o metodické aktivitě ŠMP směrem k pedagogům).
- Výroční zpráva o činnosti školy (součástí je zpráva o prevenci rizikového chování nazvaná údaje o prevenci sociálně patologických jevů pod §7, odst.1, písm. f) Vyhl. č. 15/2005 Sb.)

Zodpovědnost za tuto dokumentaci nese ředitel školy.

Program poradenských služeb ve škole

- ✓ Náplň činnosti jednotlivých pedagogických pracovníků ve ŠPP
- ✓ Preventivní program školy
- ✓ Program prevence školní neúspěšnosti
- ✓ Preventivní program proti šikanování a dalším projevům rizikového chování

Další dokumenty ŠMP

Dokumentace školy v souvislosti s PPRCH

www.CIPProjektInfo

To už přece vím

1. Máme vše, co máme mít? Pokud ne, dotvoříme, nejde to vše najednou.
2. Je dokumentace v souladu s platnou legislativou? To je nutné neustále kontrolovat.
3. Jsou tyto dokumenty efektivní? Na to mi odpoví evaluace.
4. Popisují opravdu problematiku naší školy? Opisovat jinde mi nepomůže, každá škola má svá specifika.
5. Řešíme opravdu rizikové chování dle aktuálních problémů? Co ve škole řešíme nejčastěji? Tomu také musím předcházet a na to nastavím prevenci.
6. Chci to vzdát? Ne, je to výzva a dokážou to jen silní jedinci, protože při tom všem nesmíš zapomenout učit a myslet na své žáky.

Otázky k zamyšlení

Evaluace a výkaznictví

Všechny preventivní programy by měly být evaluovány a to v několika fázích. Evaluována by měla být příprava, proces i vyhodnocení efektivity po ukončení programu. *Pod termínem evaluace chápeme soubor metod, které shromažďují, analyzují a interpretují informace o přípravě a průběhu programu.*²⁸

Předmětem vyhodnocování by měl být nejen kvantitativní ukazatel, ale měli bychom hodnotit i ukazatele kvalitativní, proto je dobré připravit si vlastní ukazatele toho, jak a co budu hodnotit.

Návrhy kvantitativních ukazatelů:

- počet programů- jejich dělení a členění
- počty žáků na jednotlivých programech
- finanční náklady
- počty projektových dní
- realizace vlastními silami, schopnosti realizovat jednotlivé programy
- realizace externími odborníky apod.

Návrhy kvalitativních ukazatelů:

- uskutečňovaný program primární prevence odpovídá věkovým zvláštnostem dětí, problematice naší školy
- program je srozumitelný, kontinuální a komplexní
- je zajištěna interaktivita
- program vytváří dobré klima ve třídě, pomáhá žákům odolávat sociálnímu tlaku a rozvíjí komunikaci
- nácvik odmítání legálních i nelegálních návykových látek

---

²⁸ Miovský, M., SKÁCELOVÁ, L., ZAPLETALOVÁ, J. et al. (2015) *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

- program zvyšuje zdravé sebevědomí a sebehodnocení
- stanovování realistických cílů
- výsledky procesu změn
- dopad na účastníky programu apod.

Programy primární prevence by měly být vyhodnocovány průběžně hlavně třídními učiteli a ŠMP by měl dostávat průběžnou zpětnou vazbu. Aby s námi třídní učitelé a i ostatní pedagogové spolupracovali, je vhodné si pro tyto aktivity zajistit podporu vedení školy.

Při zpracování evaluace bych se také jako ŠMP měl zamýšlet nad těmito otázkami:

- Bylo skutečně dosaženo stanoveného cíle?
- Jsou dané aktivity stále v souladu s požadavky a specifiky naší školy?
- Budu opakovat tento přístup, postup i v dalším roce?
- Budu se zabývat stejnými tématy, aby byla zajištěna kontinuita, či potřebuje některá třída něco jiného?
- Na jakou problematiku se potřebuji intenzivněji zaměřit v příštím roce?
Co nás „pálí“?
- Pokud vše vyhovuje, není nutné zvláště v kontinuální prevenci něco měnit za každou cenu.

Evaluace je povinnou součástí minimálního preventivního programu. Zpráva z evaluace je předávána řediteli školy a ten ji zpracovává do výroční zprávy o činnosti školy. Evaluaci poskytujeme i krajskému metodikovi prevence. Viz popsáno výše: *Standardizované činnosti I 5 (5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.)*. Krajský metodik prevence určuje způsob, v jakém formátu požaduje informace dostávat. V současné době se ve Středočeském kraji využívá elektronický Systém evidence preventivních

aktivit (SEPA), který je umístěn on-line na webové adrese <http://www.preventivni-aktivity.cz> a je preferován i ostatními kraji v ČR.

System výkaznictví - System evidence preventivních aktivit (SEPA)

Jde o systém, který umožňuje dlouhodobě evidovat preventivní aktivity a zjišťovat situaci ohledně realizace prevence ve školách a školských zařízeních v České republice. V podstatě je to jednotný nástroj k evidenci, evaluaci a reflexi uplynulých preventivních aktivit pro všechny školy a jejich pracovníky²⁹ Autory systému výkaznictví jsou Roman Gabrhelík, Lucie Jurystová a Lucie Myšková.

Počítačový software je sestaven tak, aby získával přesné informace o preventivních aktivitách na školách a přitom byl naprosto srozumitelný, přehledný a jednoduchý.

Zavedení jednotného systému, jehož používání by se mělo provádět každoročně, by mohlo dle jednoho z autorů Gabrhelíka pomoci k efektivnímu posunu v působení prevence.

On-line systém evidence preventivních aktivit (dále jen SEPA) má za cíl sjednotit a zjednodušit podobu plánování preventivních aktivit na školách a jejich hodnocení na konci roku. SEPA vychází z koncepce preventivního programu školy. SEPA je zaměřen na správu informací o preventivních aktivitách na školách tak, aby byl jednotný pro všechny základní a střední školy v České republice.³⁰

Uživatelské prostředí software SEPA je přívětivé, má intuitivní ovládání a jednoduchou nápovědu. Jsou natočena také instruktážní videa, kde najdete všechny potřebné informace, odkazy na tato videa jsou na webových stránkách výkaznictví na úvodní straně. Webový odkaz na výkaznictví <http://www.preventivni-aktivity.cz> je možné otevřít v jakémkoli internetovém

---

²⁹ Gabrhelík, R. (2015). *System výkaznictví preventivních aktivit pro školy a školská zařízení: Metodika a manuál on-line sběrného systému.*

³⁰ *System evidence preventivních aktivit SEPA* [online]. [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: <https://www.preventivni-aktivity.cz/>

prohlížeči. Za velice kvalitní považuji video umístěné na youtube.com na odkazu <https://www.youtube.com/watch?v=Wk18glXuoKM>. Na tomto místě se dozvíte velice pěkně a stručně celý popis, jak se systémem pracovat a co systém umí. Video trvá 10 min. a stojí za to si ho pustit. Video Vám ukáže, jak se registrovat a provede Vás, jak zpracováním plánu, tak výkazu.

Na úvodní stránce se objevuje základní text o primární prevenci a základní informace o tom, proč SEPA používat. Dále se na úvodní stránce SEPA nabízí možnost registrace či přihlášení po již proběhlé registraci (viz obrázek č. 1 Přihlašovací okno). Pro vstup do databáze je registrace nutná. Při vytváření nového účtu jsou zadávány tyto údaje: e-mail, pod kterým se bude uživatel opakovaně přihlašovat, jeho jméno a příjmení, heslo a IČ školy. Po vytvoření nového účtu je uživatel automaticky přihlášen. Zadáním IČ školy se mu načtou podrobnější údaje o škole, které spravuje Ústav pro informace ve vzdělávání.

Pokud chce uživatel začít pracovat na novém plánu nebo výkazu, zvolí možnost *Nový plán nebo Nový výkaz* v postranním levém sloupci. Uživatel musí zvolit školní rok, pro který chce prevenci vyplňovat a potvrdí zeleným tlačítkem *Vytvořit plán* nebo *Vytvořit výkaz*. Tím se mu začnou otevírat jednotlivé části. Plán má šest částí, výkaz má částí osm. Uživatel má možnost vyplněné informace uložit stejnojmenným tlačítkem a vrátit se k vyplňování později, nebo tlačítkem *Další* pokračovat k další části. Informace z plánu lze jednoduše zkopírovat do výkazu a nemusí se znovu vyplňovat.

Výkaz lze vyplňovat průběžně a ukládat jako rozpracovaný výkaz.

Pokud má uživatel vyplněné všechny části výkazu, kliká pomocí políčka *Uložit a dokončit výkaz*, kdy se mu výkaz ukládá do složky v levé nabídkové liště *Uzavřené výkazy*.

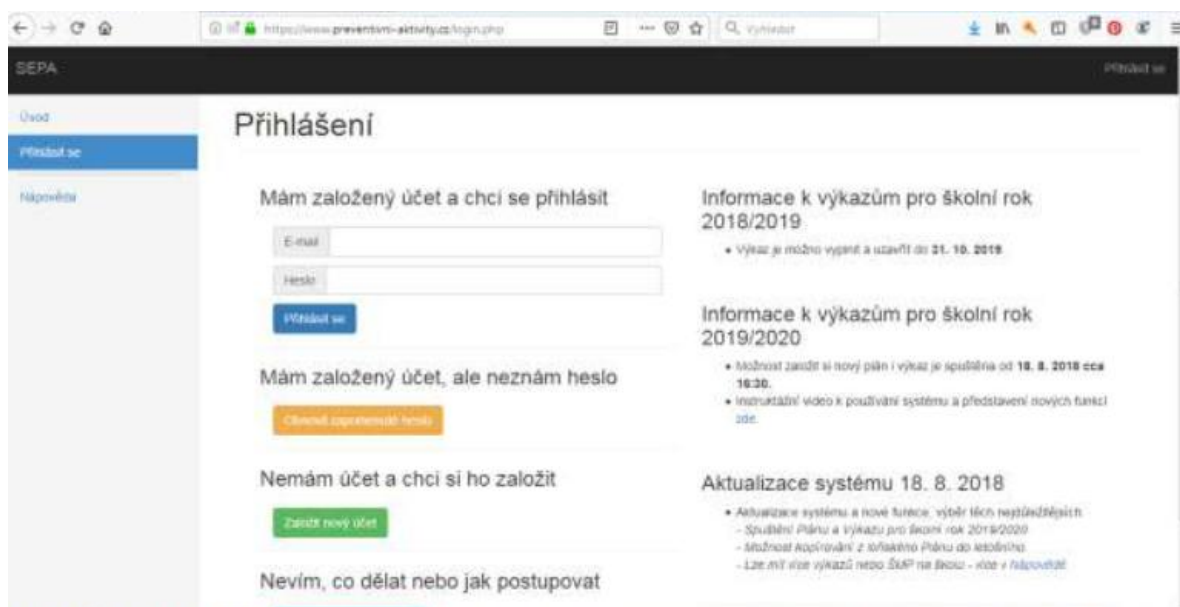
Pozor na červené tlačítko *Smazat*, jediný klik smaže celý výkaz.

Nezapomeňte se také ze systému odhlašovat.

V poslední době bylo vloženo tlačítko pro export do textového editoru word, což vnímám jako velice pozitivní, protože školní metodik prevence si může celý výkaz převést do wordu a dělat v něm další úpravy jako např. doplnit

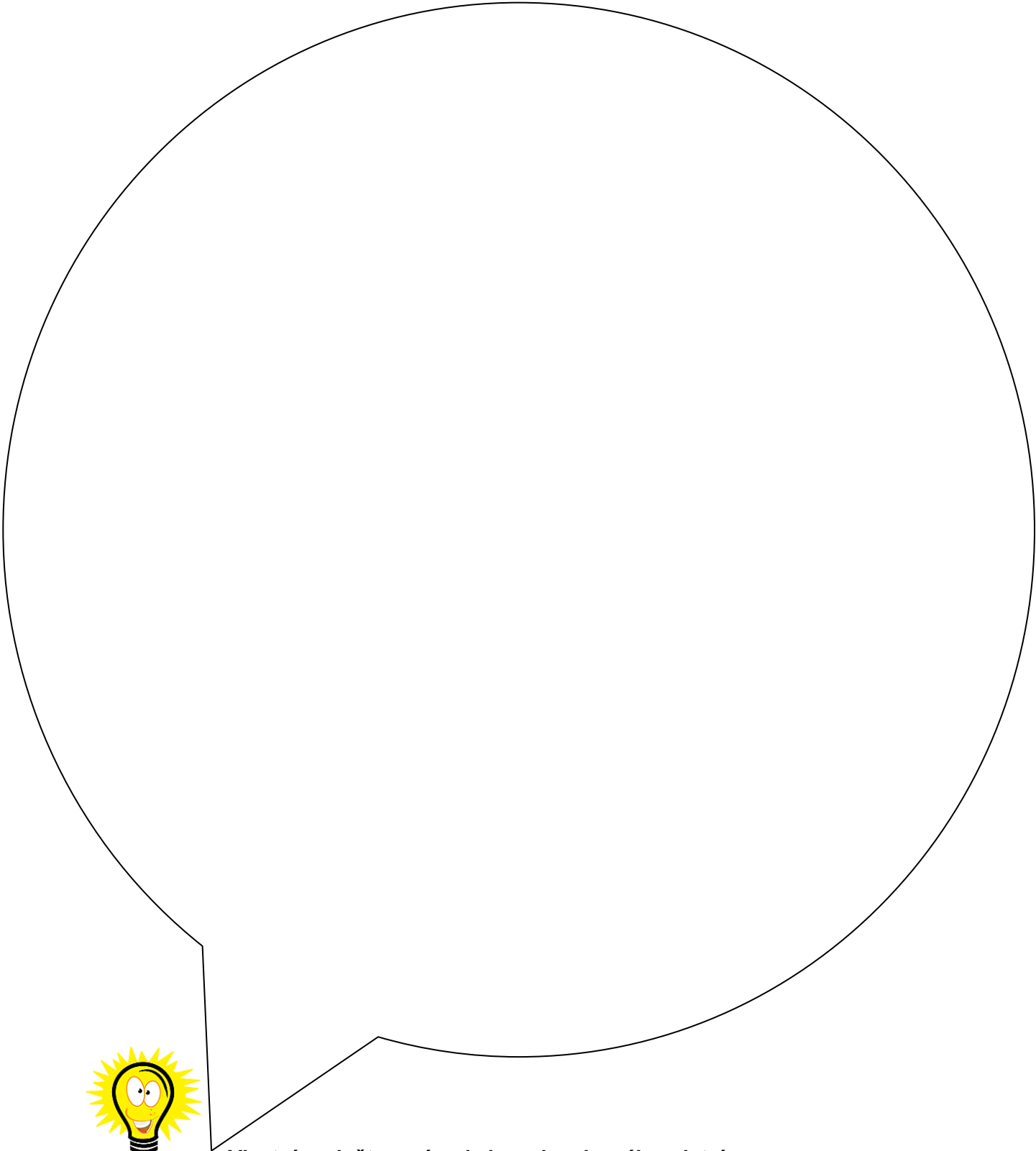
o další specifické údaje, které požaduje zřizovatel, případně vedení školy, může doplnit o fotodokumentaci, přidat další požadavky, upravovat, formátovat a samozřejmě i vkládat do výroční zprávy o činnosti školy.

Obrázek č. 1 Přihlašovací okno výše zmíněného výkaznictví

SEPA poskytuje školám a jejich pracovníkům, kteří se podílejí na realizaci programů prevence rizikového chování, nástroj k tvorbě uceleného přehledu o primární prevenci na školách. Zároveň má SEPA napomoci ke snazšímu zaznamenávání informací o všech aktivitách v oblasti primární prevence na školách, které se stávají podkladem pro spolupráci s oblastním metodikem prevence. SEPA umožňuje prostřednictvím sběru informací o stavu školské primární prevence v České republice poskytovat souhrnná data pro tvorbu efektivních a žádoucích koncepčních strategií a další podpory v oblasti prevence na místní, krajské i národní úrovni.³¹

³¹ Systém evidence preventivních aktivit SEPA [online]. [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: <https://www.preventivni-aktivity.cz/>

www.ClipProject.info

Vlastní podněty a nápady k evaluaci a výkaznictví

Legislativní východiska prevence rizikového chování ve školách

Rizikovým chováním dětí a mládeže, primární prevencí rizikového chování a důsledky rizikového chování žáků, studentů, dětí a mladistvých se v našem právním systému zabývají zejména tyto zákony, vyhlášky, strategie a metodické postupy:

- Školský zákon 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník
- Zákon č. 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č.167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- Zákon č. 220/2016 Sb., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích

- Zákon 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Vyhláška 317/2005 sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška č. 15/2005 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

Národní strategie ministerstev

- Strategie prevence kriminality 2016–2020 (definovaná ve víceletých cyklech Usnesením vlády ČR)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2021 (Usnesení Vlády ČR ze dne 18. 3. 2019, č. 190)

Konkrétní postupy a doporučení ohledně prevence a řešení výskytu rizikového chování obsahují tato metodická doporučení a pokyny MŠMT:

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j. MSMT-21291/2010-28).
- V roce 2017 došlo k aktualizaci několika příloh tohoto doporučení, konkrétně přílohy č. 7 – Kyberšikana, přílohy č. 10 – Vandalismus a přílohy č. 11 – Záškoláctví.
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10 194/2002-14)
- Shrnutí všech opatření ministerstva při řešení šikany ve školách a školských zařízeních najdete na <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-rozsirilo-opatreni-k-reseni-sikany-a-kybersikany>.

- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVýP) v rámci řešení rizikového chování žáků čj. MSMT – 43301/2013 platnost/12/2013
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (Čj.: 37 014/2005-25)
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Čj.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Čj.: 14 423/99-22)

Rešerše §§ z jednotlivých zákonů, které mají souvislost s PPRCH k 31. 8. 2019³²

561/2004 Sb, školský zákon ve znění pozdějších předpisů

§ 21 práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(1) Žáci a studenti mají právo:

b) na vzdělávání, informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání, atd.

e) vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost odpovídající jejich věku a stupni vývoje,

f) na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání podle tohoto zákona.

(2) Práva uvedená v odstavci 1 s výjimkou písmen a) a d) mají také zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků.

(3) Na informace podle odstavce 1 písm. b) mají v případě zletilých žáků a studentů právo také jejich rodiče, popřípadě osoby, které vůči zletilým žákům a studentům plní vyživovací povinnost.

§ 22 povinnosti žáků, studentů, zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

Odst. (1) Žáci jsou povinni

a) řádně docházet do školy a vzdělávat se

³² čerpáno z jednotlivých zákonů a vyhlášek uvedených nad citací jednotlivých §§

b) dodržovat školní řád a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školských zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni

c) Plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním a vnitřním řádem

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

c) Informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravot. obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít závažný průběh na vzdělávání.

§ 22a - Práva pedagogických pracovníků

Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo

a) na zajištění podmínek potřebných pro výkon jejich pedagogické činnosti, zejména na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem ze strany dětí, žáků, studentů nebo zákonných zástupců dětí a žáků a dalších osob, které jsou v přímém kontaktu s pedagogickým pracovníkem ve škole,

b) aby nebylo do jejich přímé pedagogické činnosti zasahováno v rozporu s právními předpisy,

c) na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti,

d) volit a být voleni do školské rady,

e) na objektivní hodnocení své pedagogické činnosti.

§ 22b - Povinnosti pedagogických pracovníků

Pedagogický pracovník je povinen

a) vykonávat pedagogickou činnost v souladu se zásadami a cíli vzdělávání,

b) chránit a respektovat práva dítěte, žáka nebo studenta,

c) chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta a předcházet všem formám rizikového chování ve školách a školských zařízeních,

- d) svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj,
- e) zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školního poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku,
- f) poskytovat dítěti, žáku, studentovi nebo zákonnému zástupci nezletilého dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzděláváním.

§29 bezpečnost a ochrana zdraví ve školách

(1) Školy a školských zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a **vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů**

(2) Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečí a ochrany zdraví.

§30 školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád

(1) Ředitel školy vydá školní řád a vnitřní řád, oba upravuje

c) Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany **před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí,**

§31 výchovná opatření

(1) Výchovnými opatřeními jsou pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření. Kázeňským opatřením je podmíněné vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka nebo studenta. Pochvaly, jiná ocenění a další kázeňská opatření může

udělit či uložit ředitel školy nebo školského zařízení nebo třídní učitel. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem druhy dalších kázeňských opatření a podmínky pro udělování a ukládání těchto dalších kázeňských opatření a pochval nebo jiných ocenění.

(2) Ředitel školy nebo školského zařízení může v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. V případě zvláště závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem ředitel vyloučí žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. To neplatí pro zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a zařízení pro preventivně výchovnou péči podle zákona upravujícího ústavní a ochrannou výchovu a preventivně výchovnou péči. V rozhodnutí o podmíněném vyloučení stanoví ředitel školy nebo školského zařízení zkušební lhůtu, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Dopustí-li se žák nebo student v průběhu zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem, může ředitel školy nebo školského zařízení rozhodnout o jeho vyloučení. Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku.

(3) Zvláště hrubé **opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka** nebo studenta vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům nebo studentům se považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.

(4) O podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka či studenta rozhodne ředitel školy nebo školského zařízení do dvou měsíců ode dne, kdy se o provinění žáka nebo studenta dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy se žák nebo student provinění dopustil, s výjimkou případu, kdy provinění je klasifikováno jako trestný čin podle zvláštního právního

předpisu. O svém rozhodnutí informuje ředitel pedagogickou radu. Žák nebo student přestává být žákem nebo studentem školy nebo školského zařízení dnem následujícím po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyloučení, nestanoví-li toto rozhodnutí den pozdější.

(5) Dopustí-li se žák nebo student jednání podle odstavce 3, **oznámí ředitel školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.**

PŘESTUPKY (školský zákon)

§ 182a

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) jako zákonný zástupce

- 1. nepřihlásí dítě k zápisu k povinné školní docházce podle § 36 odst. 4,**
- 2. nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 2,**
- 3. zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka nebo o povinné předškolní vzdělávání dítěte,**

b) jako osoba, která přišla do styku s informacemi veřejně nepřístupnými, poruší povinnost mlčenlivosti o informacích veřejně nepřístupných podle § 80b odst. 4, nebo

c) jako osoba odpovědná za přijetí nebo splnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekční činnosti podle § 174 odst. 2 písm. b), c) a d) ve lhůtě stanovené Českou školní inspekcí tato opatření nepřijme nebo je nesplní.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu až do 5000 Kč. Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) lze uložit pokutu až do 500000 Kč. Za přestupek podle odstavce 1 písm. c) lze uložit pokutu až do 50000 Kč.

(3) Přestupky podle odstavce 1 písm. b) v prvním stupni projednává ministerstvo.

(4) Přestupky podle odstavce 1 písm. c) v prvním stupni projednává Česká školní inspekce. Pokuty za tyto přestupky vybírá a vymáhá Česká školní inspekce.

.....

Vyhláška č. 48/2005 Sb. – o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky ve znění pozdějších předpisů

(1) Při použití klasifikace se chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnotí na vysvědčení stupni:

- a) 1 - velmi dobré,
- b) 2 - uspokojivé,
- c) 3 - neuspokojivé.

(2) Při použití slovního hodnocení se výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem hodnotí tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka; obsahuje také zdůvodnění a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat. Výsledky vzdělávání žáka na konci prvního pololetí lze hodnotit souhrnně za všechny předměty. Slovní hodnocení lze použít i pro hodnocení chování žáka.

(3) Při použití klasifikace se výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- a) 1 - výborný,
- b) 2 - chvalitebný,
- c) 3 - dobrý,

d) 4 - dostatečný,

e) 5 - nedostatečný.

(4) Při hodnocení podle odstavce 3 jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

(5) Klasifikaci výsledků vzdělávání žáka v jednotlivých předmětech a chování žáka lze doplnit slovním hodnocením, které bude obsahovat i hodnocení klíčových kompetencí vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

(6) Při hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost podle odstavců 2 a 4, která ovlivňuje jejich výkon.

Výchovná opatření

§ 17

(1) Ředitel školy může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě udělit pochvalu nebo jiné ocenění za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za mimořádně úspěšnou práci.

(2) Třídní učitel může na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žákovi po projednání s ředitelem školy udělit pochvalu nebo jiné ocenění za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci.

(3) Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:

a) napomenutí třídního učitele,

b) důtku třídního učitele,

c) důtku ředitele školy.

(4) Pravidla pro udělování pochval a jiných ocenění a ukládání napomenutí a důtek jsou součástí školního řádu.

(5) Třídní učitel neprodleně oznámí řediteli školy uložení důtky třídního učitele. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání v pedagogické radě.

(6) Ředitel školy nebo třídní učitel neprodleně oznámí udělení pochvaly a jiného ocenění nebo uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody prokazatelným způsobem žákovi a jeho zákonnému zástupci.

(7) Udělení pochvaly ředitele školy a uložení napomenutí nebo důtky se zaznamená do dokumentace školy. Udělení pochvaly ředitele školy se zaznamená na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

.....
Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů

§ 2 Účel poradenských služeb

Účelem poradenských služeb je přispívat zejména k

(kromě mnoha dalších .....)

d) prevenci a řešení vzdělávacích a výchovných obtíží, prevenci různých forem rizikového chování a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací.

Poradna §5 :

(1) Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.

(3) Poradna (kromě dalších bodů):

i) poskytuje metodickou podporu škole a školskému zařízení při poskytování poradenských služeb a podpůrných opatření,

l) prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

§7(1) ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole **školním poradenským pracovištěm**, ve kterém působí zpravidla **výchovný poradce a ŠMP**, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem...

§7(2) ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené zejména na:

- a) poskytování podpurných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
- b) sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpurných opatření,
- c) prevenci školní neúspěšnosti,
- d) kariérové poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
- e) podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,
- f) podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných,
- g) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení,
- h) včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů
- i) předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,
- j) průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou,

- k) metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy,
- l) spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci,
- m) spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními.

§ 7 (3)

Škola zpracovává a uskutečňuje **program poradenských služeb ve škole**, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků uvedených v odstavci 1, preventivní program školy včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.

Příloha č. 3 Standardní činnosti školy

Standardní činnosti výchovného poradce

Standardní činnosti školního metodika prevence

Standardní činnosti školního psychologa

Standardní činnosti speciálního pedagoga

.....

Vyhláška č. 27/2016 Sb. – o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – s účinností od 1. 9. 2016
- vytváření rovných podmínek a příležitostí ve vzdělávání, AP, podpůrná opatření, skupinové intervence (preventivní aktivita)

.....

Zákon 359/1999 Sb., o sociální právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

§1 Sociálně právní ochranou dětí se rozumí zejména

- a) Ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) Ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) Působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny

§ 6

Sociálně právní ochrana se zaměřuje zejména na děti,

a) jejichž rodiče

1. zemřeli

2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti

3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti

b) Které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do jejich výchovy;

c) Které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, jsou ohrožení závislostí, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší 15-ti let, spáchaly čin, který by byl jinak trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití ;

d) Které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických osob odpovědných za výchovu dítěte

e) Na kterých byl spáchán trestný čin, ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní život nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

§7 (2) každý je povinen upozornit OSPOD na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti (§6)

§8

(1) Dítě má právo požádat orgány sociálně- právní ochrany dítěte a zařízení sociálně právní ochrany, státní orgány, kterým podle zvláštních právních

předpisů přísluší ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy a školská zařízení a zdravotnická zařízení o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv, tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc.

Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

(2) Dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, má právo pro účely sociálně-právní ochrany tyto názory svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti. Při své činnosti bere orgán sociálně-právní ochrany v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje.

§10 (1) Obecný úřad je povinen

a) Vyhledávat děti uvedené v §6

b) Působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti

c) Projednat s rodiči odstranění nedostatků ve výchově dítěte

d) Projednat s dítětem nedostatky v jeho chování

e) Sledovat, zda na základě kontrolních opatření zamezeno v přístupu dětí do prostředí, které je z hlediska jejich vývoje a výchovy ohrožující.

§10 3 e) Obecný úřad je povinen

Pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin a to ve spolupráci s rodiči, se zástupci škol a škol. zařízení, Policie ČR, státních zástupců, pracovníků ve zdravot. a dalších odborníků.....

§10

(4) Státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatelé zdravotních služeb, popřípadě další zařízení určená pro děti, jsou povinni oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6, a to bez zbytečného odkladu poté, kdy se o takové skutečnosti dozví. Pokud o to ten, kdo učinil oznámení podle věty první, požádá, obecní úřad obce s rozšířenou působností ho informuje ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy oznámení obdržel, zda na základě skutečností uvedených v oznámení shledal či neshledal, že jde o dítě uvedené v § 6. Zřizovatel zařízení uvedeného v § 39 odst. 1 písm. c) má při přijetí dítěte do zařízení povinnost tuto skutečnost ohlásit bez zbytečného odkladu obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu má dítě trvalý pobyt, a není-li tento pobyt znám, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází zařízení, do kterého bylo dítě přijato. Při plnění povinností podle věty první a třetí se nelze dovolávat povinností zachovat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu.

§57

(1) Zaměstnanci v orgánech sociálně-právní ochrany, zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu, zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu, zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně-právní ochrany jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili, pokud se v tomto zákoně nestanoví jinak. Zaměstnanci v orgánech sociálně-právní ochrany, zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu, zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila orgán sociálně-právní ochrany na skutečnosti uvedené v § 7, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o místu pobytu rodiče, který se stal obětí domácího

násilí v rodině s dítětem, a jsou rovněž povinni zachovávat mlčenlivost o údajích o osobách, jímž bylo dítě svěřeno do péče před osvojením, jakož i o místě pobytu takového dítěte. Zaměstnanci uvedení ve větě první jsou povinni zachovávat mlčenlivost podle věty první a druhé **i po skončení pracovního vztahu**. Povinnosti zachovávat mlčenlivost mohou být zaměstnanci uvedení ve větě první zproštěni pouze tím, v jehož zájmu tuto povinnost mají, a to písemně s uvedením rozsahu a účelu.

(2) Povinnost stanovená v odstavci 1 platí obdobně i pro pověřené osoby a jiné fyzické osoby, které se při spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany a zařízeními sociálně-právní ochrany seznámily s údaji, o nichž jsou zaměstnanci uvedení v odstavci 1 povinni zachovávat mlčenlivost.

Výchovná opatření

§ 13

(1) Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností

a) napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,

b) stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte,

c) uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte, zejména zákaz určitých činností, návštěv určitých míst, akcí nebo zařízení nevhodných vzhledem k osobě dítěte a jeho vývoji, nebo

d) uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie; ustanovení § 12 odst. 1 tím není dotčeno.

Neučinil-li tak obecní úřad obce s rozšířenou působností, může o těchto výchovných opatřeních za stejných podmínek rozhodnout soud.

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností při rozhodování o výchovných opatřeních podle odstavce 1 přihlédne k tomu, že projednávání nedostatků podle § 10 odst. 1 písm. b) až d) nebo uložení povinnosti podle § 12 odst. 1 a 3 nevedlo k nápravě.

(3) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může požádat příslušný obecní úřad, aby sledoval, zda jsou dodržována výchovná opatření, o nichž rozhodl.

(4) Obecní úřad obce s rozšířenou působností zruší jím uložené výchovné opatření,

a) jestliže splní svůj účel, nebo

b) jestliže nesplní svůj účel; přitom může rozhodnout o uložení jiného výchovného opatření nebo zvolit jiné vhodné opatření sociálně-právní ochrany,

c) změnil-li se poměry; písmeno b) věta za středníkem platí obdobně.

§ 13a

(1) Vyžaduje-li to zájem dítěte a výchovná opatření podle § 13 odst. 1 nevedla k nápravě, může soud dočasně odejmout dítě z péče rodičů nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte; přitom dítěti nařídí nejdéle na 3 měsíce pobyt ve

a) středisku výchovné péče nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, nebo

b) zařízení poskytovatele zdravotních služeb nebo v domově pro osoby se zdravotním postižením.

.....

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

§ 133 Specializační příplatek pedagogického pracovníka

Pedagogickému pracovníkovi, který vedle přímé pedagogické činnosti vykonává také specializované činnosti, k jejichž výkonu jsou nezbytné další kvalifikační předpoklady, se poskytuje příplatek ve výši 1 000 až 2 000 Kč měsíčně.

.....

**Zákon 317/2005 Sb. O dalším vzdělávání pedagogických pracovníků
§ 9 Studium k výkonu specializovaných činností**

.....

Zákon 89/2012/ Sb. Občanský zákoník

Nový občanský zákoník mění postavení dítěte-nyní je nikoliv pouze objektem, ale již subjektem práva. Soud má proto povinnost u dítěte nad 12 let věku zjišťovat jeho názor na projednávanou věc.

Posilují práva rodičů, školy mají povinnost odpovídat na dotazy ohledně dítěte oběma rodičům / platí to pokud nebyli zbaveni rodičovských práv nebo jim tato práva nebyla omezena / a to i tehdy, jsou –li rozvedeni nebo nesezdáni.

Část I. – Obecná část

Osobnost člověka – ochrana §81 - §83

Podoba a soukromí §84 - §90

Část II. – Rodinné právo

§ 865, odst. (1) rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům, leda jí byl zbaven. odst. (2) – rozhodne li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.

§ 870 Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, nebo omezí její výkon, a zároveň stanoví rozsah tohoto omezení

§ 871 (1) Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví.

(2) Spáchal-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo použil-li

- **rodič své dítě, které není trestně odpovědní, ke spáchání trestného činu, nebo**
- **spáchal –li rodič trestný čin jako spolupachatel, návodce, pomocník či**
- **organizátor trestného činu spáchaného jeho dítětem soud zvlášť posoudí**
- **nejsou-li důvody pro zbavení rodiče jeho odpovědnosti.**

Péče o dítě a jeho ochrana

§880 odst.(1) Rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte vykonávají rodiče způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte.

§ 883 Rodiče a dítě si jsou povinni pomoci, podporou a ohledem na svou důstojnost.

§ 884 (1) Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.

(2) Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.

§885 Pečuje-li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije – li s dítětem v rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije li s dítětem v rodinné domácnosti.

§ 886 odst.(1) Žije-li dítě s rodiči nebo s některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, podílí se i ono na péči o chod domácnosti. Tato povinnost dítěte zaniká zároveň s poskytováním výživy rodičů dítěti.

(2) Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě peněžitými příspěvky, má-li vlastní příjem anebo *oběma způsoby*.

§ 890 rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů.

.....

Zákon č. 218/2003 Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

§ 1 (1) Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, opatření ukládaná za takové činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže

(2) Vymezení pojmů

(1) Není-li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí

a) mládeží děti a mladiství,

b) dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku,

c) mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

(2) Podle tohoto zákona se dále rozumí

a) protiprávním činem provinění, trestný čin nebo čin jinak trestný,

b) opatřeními výchovná opatření (§ 15 až 20), ochranná opatření (§ 21 až 23) a trestní opatření (§ 24 až 35) u mladistvých a opatření ukládaná dětem mladším patnácti let (§ 93); přiměřená omezení a přiměřené povinnosti ve smyslu trestního zákoníku a trestního řádu nahrazují výchovná opatření,

c) orgány činnými podle tohoto zákona jsou policejní orgány, státní zástupci a soudy pro mládež²,

d) soudem pro mládež zvláštní senát anebo v zákonem stanovených případech předseda takového senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu,

e) obecným soudem jiný senát nebo samosoudce téhož soudu nebo jiný soud, který neprojednává protiprávní činy mládeže.

– projednávání i protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství

§ 10 – Druhy opatření:

a) Výchovní opatření §§ 15,16,17,18,19,20:

- dohled probačního úředníka
- Probační program
- Výchovní povinnosti
- Výchovní omezení
- Napomenutí s výstrahou

b) Ochranná opatření §§ 21,22,23:

- ochranné léčení
- zabezpečovací detence
- ochranná výchova

c) Trestní opatření §§ 24-31:

- obecně prospěšné práce,
- peněžitá opatření,
- peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- zákaz činnosti,
- vyhoštění,
- domácí vězení,
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení),

- odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,
- odnětí svobody nepodmíněné

.....

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon

Trestné činy proti zdraví

- § 146 ublížení na zdraví

Trestné činy proti svobodě (nejčastěji řešené v souvislosti se školní šikanou)

- § 171 Omezování osobní svobody
- § 175 Vydírání
- § 177 Útisk

Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

- § 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji
- § 181 Poškození cizích práv
- § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv
- § 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí
- § 184 Pomluva

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- § 185 Znásilnění
- § 186 Sexuální nátlak
- § 187 Pohlavní zneužívání
- § 191 Šíření pornografie
- § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Trestné činy proti rodině a dětem

- § 201 ohrožování výchovy dítěte

(1) – Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

- a) Svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,
- b) Umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,
- c) Umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiné prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo
- d) Závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti.

(2) kdo umožní byť i z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, který ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry.

- § 202 Svádění k pohlavnímu styku.
- § 204 Podání alkoholu dítěti – kdo dítěti ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Trestné činy proti majetku

- § 228 Poškození cizí věci
- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
- § 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

Trestné činy obecně ohrožující

- § 287 Šíření toxikomanie
- § 353 Nebezpečné vyhrožování
- § 354 Nebezpečné pronásledování
- § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
- § 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
- § 357 Šíření poplašné zprávy
- § 358 Výtržnictví

V souvislosti s neřešením šikany často použity:

- § 366 Nadržování
- § 367 Nepřekážení trestného činu
- § 368 Neoznámení trestného činu

.....

Zákon č. 220/2016 Sb., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku.

§ 5 Přestupek

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

§ 14 Odpovědnost zákonného zástupce nebo opatrovníka fyzické osoby

Jestliže zákon stanoví, že pachatelem může být jen fyzická osoba, která má zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení, a jednal-li nebo měl-li jednat za tuto osobu její zákonný zástupce nebo opatrovník, odpovídá za přestupek zákonný zástupce nebo opatrovník, i když on sám tuto zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá.

§ 18 Věk

Za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku.

§ 19 Nepříčetnost

Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat; odpovědnosti se však nezbavuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky; návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě

ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

§ 35 Druhy správních trestů

Za přešupek lze uložit správní trest

- a) napomenutí,**
- b) pokuty,**
- c) zákazu činnosti,**
- d) propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,**
- e) zveřejnění rozhodnutí o přešupeku.**

HLAVA IX

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O MLADISTVÝCH

§ 55 Mladistvý

Mladistvým je ten, kdo v době spáchání přešupeku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

§ 56 Ukládání správního trestu mladistvému

Při ukládání správního trestu mladistvému se přihlíží k jeho osobnosti včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, jakož i k jeho osobním poměrům tak, aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen.

.....

Zákon 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích

- § 67 Identifikace zlomyslných nebo obtěžujících volání**
- § 93 Zneužití elektronické adresy odesílatele**

.....

Zákon 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Školní metodik prevence dbá na ochranu osobních a citlivých údajů žáků, studentů. S údaji zachází tak, jak mu ukládá zákon, který upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů. Povinností školního metodika prevence je především zabezpečení získaných osobních údajů tak, aby žákovi či zákonnému zástupci nevznikla škoda. Konkrétně se jedná o oblasti

zabránění neoprávněných osob přistoupit k osobním údajům, jejich čtení, vytváření, kopírování, přenosu, úpravě nebo jejich smazání.

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie, zároveň navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie a k naplnění práva každého na ochranu soukromí upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů.

§ 2 Působnost zákona

Tento zákon upravuje a) zpracování osobních údajů podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 GDPR

§ 7 Způsobilost dítěte pro souhlas se zpracováním osobních údajů

Dítě nabývá způsobilosti k udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti přímo jemu **dovršením patnáctého** roku věku.

§ 61

(1) Fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem. (GDPR)

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do

- a) 1000000 Kč, nebo
  - b) 5000000 Kč, jde-li o přestupek spáchaný tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.
- .....

Vyhláška č. 15/2005 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

ČÁST TŘETÍ

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI ŠKOLY

§ 7

Obsah a zpracování výroční zprávy o činnosti školy

(1) Výroční zpráva o činnosti školy obsahuje vždy:

- a) základní údaje o škole, jimiž jsou název, sídlo, charakteristika školy, zřizovatel školy, údaje o vedení školy, adresa pro dálkový přístup, údaje o školské radě,
- b) přehled oborů vzdělání, které škola vyučuje v souladu se zápisem ve školském rejstříku,
- c) rámcový popis personálního zabezpečení činnosti školy,
- d) údaje o přijímacím řízení nebo o zápisu k povinné školní docházce a následném přijetí do školy,
- e) údaje o výsledcích vzdělávání žáků podle cílů stanovených vzdělávacími programy a podle poskytovaného stupně vzdělání včetně výsledků závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek a absolutorí,
- f) údaje o prevenci sociálně patologických jevů,
- g) údaje o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků,
- h) údaje o aktivitách a prezentaci školy na veřejnosti,
- i) údaje o výsledcích inspekční činnosti provedené Českou školní inspekcí,
- j) základní údaje o hospodaření školy,
- k) údaje o zapojení školy do rozvojových a mezinárodních programů,
- l) údaje o zapojení školy do dalšího vzdělávání v rámci celoživotního učení,
- m) údaje o předložených a školou realizovaných projektech financovaných z cizích zdrojů,

n) údaje o spolupráci s odborovými organizacemi, organizacemi zaměstnavatelů a dalšími partnery při plnění úkolů ve vzdělávání.

(2) Výroční zpráva o činnosti školy se zpracovává za období předcházejícího školního roku, s výjimkou základních údajů o hospodaření školy, a do 15. října se předkládá školské radě ke schválení. Po schválení školskou radou zasílá ředitel školy výroční zprávu do 14 dnů zřizovateli a zveřejní ji na přístupném místě ve škole.

Vlastní poznámky k legislativě

Závěr

Pokusila jsem se naplnit to, co jsem slíbila v úvodu. Byla bych ráda, aby tento metodický materiál byl k ruce všem školním metodikům prevence kdykoli to budou potřebovat. Snažila jsem se obsáhnout základní charakteristiky práce školního metodika prevence a ukázat i ostatním, co ke své práci školní metodik prevence potřebuje.

Velice důležitá je podpora vedení a samozřejmě spolupráce s celým pedagogickým sborem. Dnes má spoustu dětí problémy, na které jsme ještě před pár lety nebyli zvyklí. Žáci často mají problémy se školní neúspěšností, s určitým hendikepem v kognitivní či jiné oblasti, někteří se potýkají s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a tyto problémy pak mohou opět zpětně negativně ovlivňovat jejich vzdělávání.

Nelze jen paušalizovat, že žák prostě zlobí, je třeba hledat cesty a získat trochu jiný pohled na danou problematiku. Proces změny není automatický, zvláště pokud pedagogové kotvili v nějakém zaběhnutém systému nebo neaktualizovali požadavky dané profesí v souladu s platnou legislativou.

Není to tím, že by učitelé nechtěli něco dělat. Často nejsou změny dostatečně vysvětleny, pedagogové nemají informace a někteří se i bojí, že si nebudou vědět rady. Právě tady má školní metodik prevence nezastupitelnou roli, aby se stal opravdovým metodikem, informátorem o dané problematice a i rádcem tam, kde je potřeba. Pokud on bude tím, kdo odborně pomáhá nejen žákům, ale i kolegům, jistě budou kolegové vstřícnější v plnění svých povinností směrem k naplňování preventivních aktivit a další spolupráci se školním metodikem prevence.

Není třeba hasit požáry, je třeba nastavit efektivní prevenci, zaangažovat celý pedagogický sbor a snažit se nacházet společné cesty. Odměnou nám bude škola s mnoha spokojenými dětmi s úsměvem na tváři, se vzpomínkami na to, jak do školy chodily rády.

Na závěr si ještě dovolím citát, který toto vše vystihuje:

„Moudrý pedagog ví, že:

- žádný žák ani rodič není jeho soupeř (nad kterým musí za každou cenu zvítězit), a že pro úspěšný výchovně vzdělávací proces je vždy lepší, když rodič je spoluhráčem a ne protivníkem;*
- slušným a zdvořilým vystupováním docílí v komunikaci víc než nadřazeností a přezíravým postojem (nejedná se však o servilitu a podlézání);*
- dále ví, že svoji autoritu nezvyšuje urážením a devalvováním žáka (ba naopak);*
- ví také, že komunikace ovlivňuje vzájemný vztah a vztah ovlivňuje komunikaci;*
- je mu jasné, že je v jeho zájmu pěstovat se svěřenými žáky vztahy spíše dobré;*
- nepochybuje o svojí omylnosti, a udělá-li chybu, dokáže ji uznat a omluvit se.³³*

³³ Gavendová, N.(2009) *Komunikace s „obtížným“ dítětem či rodičem. Prevence*. Ročník 6. Praha: Občanské sdružení Život bez závislostí, s Coolish Press, říjen 2009, číslo 8, s. 9-11. ISSN 1214-8717.

Seznam zkratek

MPP	minimální preventivní program (též preventivní program)
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OSPOD	orgán sociálně právní ochrany dětí
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PPRCH	primární prevence rizikového chování
SPC	speciálně pedagogické centrum
ŠMP	školní metodik prevence
ŠPP	školní poradenské pracoviště
ŠPZ	školské poradenské zařízení
ŠSP	školní strategie prevence
ŠVP	školní vzdělávací program
ŠZ	školský zákon
RCH	rizikové chování

Doporučená literatura

BARTLOVÁ, S. (1998) *Sociální patologie*. Vyd. 1. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 53 s. ISBN 80–7013–259–0.

BURDOVÁ, E. (2017) *Bezpečné klima v praxi školního metodika prevence aneb jak má školní metodik prevence vést učitele tak, aby se nad jejich třídou nesnášel mrak*. Praha: Vzdělávací institut Středočeského kraje. ISBN 978-80-906718-8-1

Burdová, E a kol.(2012) *Zdravé klima, aneb, Prevencí rizikového chování si vytvoříme "domeček", kde nám bude dobře*: studijní text ke stejnojmennému kurzu. Vyd. 1. Příbram: Elrond, 28 s. ISBN 978-80-260-2332-6.

Burdová, E, Prokopová, Š. (2012) *Inkluze v zájmovém a neformálním vzdělávání, aneb, "Už vím, jak na to"*: studijní text ke stejnojmennému kurzu. Vyd. 1. Příbram: Elrond, 48 s. ISBN 978-80- 260-2333-3.

Čáp, J., Mareš, J. (2001). *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál

Čáp, D. (2012). *Šikana: mýty a realita*. Praha: Wolters Kluwer

FISCHER, S., ŠKODA, J. (2009). *Sociální patologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 224 s. ISBN 978-80-247-2781-3.

Gabrhelík, R. (2015). *Systém výkaznictví preventivních aktivit pro školy a školská zařízení: Metodika a manuál on-line sběrného systému*.

Gavendová, N.(2009) *Komunikace s „obtížným“ dítětem či rodičem. Prevence*. Ročník 6. Praha: Občanské sdružení Život bez závislostí, s Coolish Press, říjen 2009, číslo 8, s. 9-11. ISSN 1214-8717.

Gillernová, I., & Krejčová, L. (2012). *Sociální dovednosti ve škole*. (Vyd. 1., 247 s.) Praha: Grada.

Hermochová, S. (2005) *Skupinová dynamika ve školní třídě*. Vyd. 1. Kladno: AISIS o. s., ISBN 80-239-5612-4.

Hopf, A. (2001) *Sociální pedagogika pro učitele: Pomoc pro každý všední den*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, ISBN 80-7290-053-6.

Hrabal, V. (2002) *Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, ISBN 80-246-0436-1.

Hrčka, M. (2001) *Sociální deviace*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, ISBN 80-85850-68-0

Janke, N. (2006). *Soziales Klima an Schulen aus Lehrer-, Schulleiter-, Schüllerperspektive*. Eine Sekundäranalyse der Studie „Kompetenzen und Einstellungen von Schülerinnen und Schülern – Jahrgangsstufe 4 (KESS 4)“. Münster: Waxmann.

Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. (Vyd. 1., 279 s.) Praha: Portál.

Miovský, M. a kol.(2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Centrum adiktologie.

Miovský, M., SKÁCELOVÁ, L., ZAPLETALOVÁ, J. et al. (2015) *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

Miovsky, M. a kol. (2015). *Programy a intervence prevence rizikového chování v praxi*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

Nakonečný, M. (1998). *Základy psychologie*. (Vydání 1., dotisk 2004, 590 s.) Praha: Academia.

Orpinas, P., & Horne, A. (2006). *Bullying prevention: creating a positive school climate and developing social competence*. (Vyd. 2.) Washington: American Psychological Association.

SIXTA, J. *Minimální preventivní program tvorba, realizace a evaluace: přednáška Studium pro ŠMP*. Praha: VISK, 2019.

Van der Stel, J., Voordewind, D. (Eds.) (1998). *Handbook of Primary Prevention: Alcohol, Drugs and Tobacco*. Dostupné z

http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_21033_EN_Prevention%20Manual%20Pompidou%20Group.pdf

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) [online]. Praha: MŠMT, 2016 [cit. 2017-08-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) [online]. Praha: MŠMT, 2010 [cit. 2017-08-

01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

ČESKO *Školský zákon: 561/2004 Sb.* In: Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2004. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast1>

ČESKO. *Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních: ve znění pozdějších předpisů.* In: Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, Částka 20/2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/2005-20>

ČESKO. *Vyhláška č. 317/2005 Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.* In: Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, Částka 111/2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-317>

Standardy pro udělování akreditací DVPP Č.j. 26 451/2005-25, 30 908/2005-25, 10 405/2008-6/IPPP: Standard 6c) Studium k výkonu specializovaných činností - prevence sociálně patologických jevů [online]. MŠMT: Praha [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36198/>

Systém evidence preventivních aktivit SEPA [online]. [cit. 2019-08-21]. Dostupné z: <https://www.preventivni-aktivity.cz/>

Zákony, vyhlášky a legislativní dokumenty na www.zakonyprolidi.cz

Obrázky k použití zdarma [online]. Dostupné z: <https://pixabay.com/cs/photos/prostor/?cat=feelings>

Kliparty použity z [online]. Dostupné z <http://www.clipproject.info/terms-of-use.html>, ke stažení zdarma pro nekomerční účely